

Sledila je celodnevna ekskurzija na Dleskovško planoto (1850 m) in severna pobočja Kamniško-Savinjskih Alp. Težišče je bilo spet na travniški flori in vegetaciji, ogledali pa smo si še vegetacijo in floro ruševja, smrekovih, macesnovih, bukovih in jelovo-bukovih gozdov. Udeležencem tega zborovanja smo pokazali tudi strahotne razdiralne učinke velike poplave pred tremi leti v dolini Podvolovljeka in na obvodnih predelih celotne Zgornje Savinjske doline, ki so vidni še danes. Na poti smo si ogledali v cerkvi v Radmirju kot še znamenito zakladnico dragocenih mašnih plaščev, ki so jih nekoč darovali različni evropski vladarji in odličniki. Dan smo zaključili s skupno večerjo v Gornjem gradu.

Zadnji dan, v nedeljo, je bila organizirana ekskurzija na Krvavec (1853 m), to je na južna pobočja Kamniško-Savinjskih Alp. Kot vsak dan smo krenili iz Ljubljane, tokrat do žičnice Krvavec (650 m). Ogledali smo si travniško floro in vegetacijo nižjih leg Krvavca.

Zanimiva problematika, bogat in pester program in končno lepo vreme (razen na zadnji ekskurziji), so pri vseh udeležencih ustvarili enotno mnenje, da je ta simpozij, ki je potekal letos prvič v samostojni Sloveniji, v celoti uspel.

O zborovanju smo natisnili tudi posebno publikacijo »Flora in vegetacija Kamniško-Savinjskih Alp«, ki vsebuje pregled dela simpozija in vseh znanstvenih ekskurzij na terenu.

Kot sofinancerji so sodelovali: *Gozdno gospodarstvo Bled, Gozdno gospodarstvo Kočevje, Gozdno gospodarstvo Ljubljana, Gozdno gospodarstvo Postojna, Ministrstvo za znanost in tehnologijo republike Slovenije, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Soško gozdno gospodarstvo Tolmin.*

Vsem naštetim in že omenjeni Slovenski vojski iskrena hvala za pomoč.

Ivo Puncer

GDK: 425.1:425.3:48:971

9. redni letni sestanek predstavnikov držav – podpisnik programa ICP-Forests

Budimpešta, 23.–26. maj 1993

Predstavniki držav podpisnic programa mednarodnega sodelovanja pri ocenjevanju in spremljanju delovanja onesnaženega zraka na gozd (International Cooperative Programme on Assessment and Monitoring of Air Pollution Effects on Forests (ICP-Forests)), ki deluje v okviru Konvencije o onesnaženju zraka na velike razdalje, so sestankovali v madžarski prestolnici na devetem rednem letnem sestanku od 23. do 26. maja 1993. Srečanja se je udeležilo po več predstavnikov iz 27 evropskih držav, poleg njih pa tudi predstavnik ZDA, vodji PCC-EAST g. K. Vancura (Češka) in PCC-WEST g. M. Lorenz (Nemčija), zastopnik UN ECE g. R. Chrast (Švica), zastopnik CEC g. T. Hausmann (Belgija) in predstav-

niki mednarodnih nevladnih organizacij IUFRO in UNEP. Vodil ga je predsednik ICP-Forests, gospod Ernst Wehrmann iz bonskega ministrstva za prehrano, kmetijstvo in gozdarstvo. Slovenijo sva zastopala mag. Dušan Jurc in Nevenka Bogataj.

Namen srečanja je bil:

1. pregled poročil o preteklem delu posameznih delovnih skupin in drugih teles, ki se ukvarjajo s problemom vpliva onesnaženja na gozdove,
2. uskladitev letnega poročila o stanju gozdov v Evropi,
3. priprava načrta za nadaljnje delo.

Srečanje je potekalo po naslednjem delovnem programu:

Po slovesnem sprejemu programa srečanja in izvolitvi njegovega predsednika sta bili predstavljeni obe poročili programskih centrov – vzhodnega in zahodnega. Sledila so jim poročila sekretariata evropske komisije (UN ECE), nevladnih mednarodnih organizacij (IUFRO, UNEP, ...) ter naslednjih ekspertnih delovnih skupin:

- za tla (podal ga je g. M. Bonneau in hkrati predal vodstvo skupine Norvežanu),
- za foliarne analize in depozite (g. G. Lövsblad, Švedska).

Delovna skupina za prirastek pod vodstvom švicarskega predstavnika g. J. Innesa spet pričinja z delom letošnjo jesen. Italijanski predstavnik ad hoc sestavljene delovne skupine za mediteranske gozdove je predstavil nov slikovni atlas ocen osutosti krošenj za mediteranske drevesne vrste, ki je tik pred izidom. Poročali so tudi s konference UNCED, ki je bila leta 1992 v Rio de Janeiru in s strassbourške konference ter opozorili na ministrsko konferenco v Helsinkih, ki je bila napovedana za junij.

Pretežna večina časa je bilo namenjenega usklajevanju poročila o stanju gozdov v Evropi. Poročilo izide v popolni in skrajšani obliki, ki jima je dodan povzetek. Nekaj časa je bilo namenjenega razpravi o njegovi obliki in naslovnici, na katero je bilo precej pripomb. Načelnih priporočil in usmeritev glede metodike popisovanja poškodovanosti gozdov, zapisanih v Manualu, v glavnem nismo spreminjali. Države od njih odstopajo glede na svoje naravne danosti in lastne potrebe ter možnosti. Zaradi razlik v metodah popisovanja poškodovanosti gozdov med posameznimi državami je otežkočena primerjava med njimi in še posebno izdelava celovite slike stanja v Evropi. Opozoril na ta problem ni manjkalo, je pa bilo malo konkretnih rešitev. Ena od možnih je ločeno poročanje za nacionalni in nadnacionalni (evropski) nivo, ki teče od leta 1990. Sprva je v tej mreži sodelovalo poleg ES le 5 držav (Avstrija, Češkoslovaška, Madžarska, Poljska in Švica), na šestem srečanju pa so v mrežo povabili tudi druge člane in ponudili skupno izrednotenje podatkov. ICP tako povezuje delo posameznih držav pri popisovanju poškodovanosti, delu ekspertnih delovnih skupin in pripravi uvajalnih seminarjev. Poročilo za leto 1992 je prvo,

ki izhaja iz nacionalnih in transnacionalnih opazovanj. Države niso več navedene po abecedi, temveč po geografski legi, da je omogočena regionalna primerljivost. Države so ločene na severno, centralno, južno, zahodno, jugovzhodno in vzhodno Evropo. Za sestavo transnacionalnega poročila se podatki obdelajo v hamburškem centru PCC-West, kamor jih je potrebno oddati v asci računalniškem zapisu. K pomenotenu in lažji primerljivosti bo vodila tudi verjetna reorganizacija vsakoletnih uvajalnih seminarjev. Namesto dosedanjih dveh, ki sta ju organizirala zahodni in vzhodni center, gre razvoj v smeri večih seminarjev. Mediteranski je letos potekal v Antaliji – Turčija, (zahodno)srednjeevropski v Schmindefeldu – Nemčija, vzhodnoevropski v Litvi in v Čeških Budjevicah – Češka, na svoj seminar pa so opozorili tudi predstavniki skandinavskih dežel.

Rezultatov popisa nismo komentirali, saj je ves napor usmerjen v omogočanje primerljivosti med njimi in pa v ohranjanje impresivno velike opazovalne mreže, ki pa ni dala pričakovanega odgovora o direktni odvisnosti med onesnaženjem zraka in zmanjšano vitalnostjo gozdov širših razsežnosti. Prav zato se organizacija otepa s pomanjkanjem finančnih sredstev, saj so ji Združeni narodi odtegnili prispevek, hkrati pa poudarili potrebo po nadaljnjem delu.

Monitoring stanja vitalnosti gozdov je tako še naprej aktualna naloga, ob njej pa raste tudi potreba po detaljnějšíh analizah posameznih faktorjev (onesnaženja z žveplom, dušikovi oksidi, povečane količine ozona, ogljikovih spojin itd.) in njihovih medsebojnih odnosov, vse skupaj pa v odvisnosti od klimatskih sprememb. Za slednje vemo, da je minimalno obdobje, v katerem jih sploh lahko obravnavamo, 30 let. Podani so bili tudi termini in lokacije posameznih srečanj aktivnih podorganizacij ICP.

Slovenija je od vsega začetka redno sodelovala v ICP-Forests, žal pa naših podatkov prav v tem zadnjem poročilu ni, ker popis poškodovanosti leta 1992 ni bil izveden. To je bilo potrebno tudi zagovarjati, sicer pa je bila naša vloga tokrat omejena na spoznavanje delovanja tako velike mednarodne organizacije in na navezavo stikov

z njenimi člani. Opozoriti velja še na dejstvo, da smo ostali ena od redkih držav, ki sama ne financira svoje udeležbe. Znesek, ki bi ga morali prispevati, je simboličen, sorazmeren z velikostjo države, iz katere prihajamo.

Prav za konec še beseda o organizaciji. Madžari so srečanje izvedli profesionalno – strokovno zanimivo, organizacijsko gladko in nevsiljivo. V začetku je bil prirejen sprejem pri madžarskem kmetijskem ministru, možna je bila ekskurzija v znano Puzsto in ob njej v rezervat svetovne naravne dediščine – naravni sestoj brina na nekdanjih donavskih dinah. G. Csoka in g. Szepesi iz njihovega Forest Planning Service-a sta bila hkrati organizatorja, prevajalca in vodiča, kar je nedvomno prispevalo k vtisu o državi prirediteljici.

Bistvenih vsebinskih novosti torej ni, nujno pa bi bilo urediti formalne obveznosti in določiti, v katerih podorganizacijah tega

nedvomno pomembnega mednarodnega telesa smo pripravljene in sposobne sodelovati ter s kakšno intenzivnostjo. Udeleženci so namreč (na lihem) razdeljeni na aktivne in pasivne (ti so v glavnem iz dežel nekdanjega vzhodnega bloka), ki le pošiljajo podatke in nimajo vpliva na delo in usmeritve Programa. Le od naše skupne zavzetosti in sposobnosti je odvisno, v kateri od teh dveh skupin bo Slovenija.

Kratice:

IUFRO – International Union of Forest Research Organization

UNEP – United Nations Environmental Programme

CEC – Commission of the European Communities

UN ECE – United Nations Economic Commission for Europe

PCC – Programme Coordinating Centre

Nevenka Bogataj

GDK: 425.1:425.3:48:971

Evropski seminar za popisovalce propadanja gozdov

Thürinški gozd, 22.–24. junij 1993

Osmi uvajalni seminar za Centralno Evropo je bil 22.–24. junija 1993 v Thürinškem gozdu v nekdanji Vzhodni Nemčiji. Udeležilo se ga je trindvajset predstavnikov iz trinajstih držav. Ocenili smo tri ploskve s po desetimi drevesi, in sicer rdeči bor, smreko in bukev. Hrastova (*Quercus petraea*) ploskev je zaradi napada insektov izpadla. Vodila sta nas lokalni gozdar g. Lucca in g. Klein iz thürinškega gozdarškega inštituta.

Ob ocenjevanju rdečega bora (*Pinus sylvestris*) se je razvila diskusija o možnostih poenotenja ocenjevanja njegove osutosti. Skandinavci so ga namreč ocenili zelo nizko (do 10 % osutosti) in stanje pojasnjevali s cvetenjem in normalnim fiziološkim stanjem velike transparence pri boru. Ocene nekaterih udeležencev seminarja pa so se sukale tudi nad 45 % osutostjo. V zvezi z vprašanji:

– ali cvetenje obravnavati kot faktor, ki

osutost poveča,

- kolik del krošnje sploh opazovati,
- kaj je referenčna slika rdečega bora (*P. sylvestris*),

smo se odločili do 30. novembra zbrati njihov seznam skupaj s seznamom literature o poškodovanosti (vseh) drevesnih vrst. Razlik v opazovanju stanja vitalnosti (beri osutosti) je med državami precej, tako da težimo k poenotenju v okviru geografsko zaokroženih področij – Mediterana, skandinavskih dežel, Centralne Evrope, celinske vzhodne Evrope.

Slovenijo je zastopal le en predstavnik, Nevenka Bogataj z Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo. Naše ocene osutosti vseh drevesnih vrst so na zgornji meji evropskih ocen in najbolj odstopajo pri bukvi (20%), najmanj pa pri boru (6%).

Naslednje leto bo uvajalnih seminarjev več. Namesto delitve na vzhodni in zahodni center, bodo imele skandinavske države